

Aref Naderi

Hvordan jobbes det med forebygging av negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Veileder: Mette Moen Baatvik

Mai 2022

Aref Naderi

Hvordan jobbes det med forebygging av negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Veileder: Mette Moen Baatvik
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven tar utgangspunkt i arbeidet mot negativ sosial kontroll i Norge. Hvem var pionerene og ressursene på dette feltet og hvordan utviklet det seg og hvordan reagerer regjeringen og sivilsamfunnet på det i dag? Også hvilke materialet finnes for å få mer innsikt i fenomenet.

Som hovedhensikt vil oppgaven undersøke forebyggende tiltak mot negativ sosial kontroll i norsk kontekst med utgangspunkt i den norske regjeringens handlingsplan for perioden 2021 - 2024 om "Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

I denne forbindelse, ved siden av definisjon av relevante begreper, har jeg forsøkt å gi en bedre oversikt og forståelse av tematikken og samt hvilke forebyggende tiltak som finnes mot negativ sosial kontroll.

For å få svar på problemstillingen "Hvordan jobbes det forebyggende mot negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge?" har jeg prøvd å gi en oversikt over tiltak som allerede finnes, deres mandat og deres relasjon til hverandre.

Abstract

This bachelor thesis aims to confront the reader with the concept of negative social control in Norway. Who were the pioneers and resources in this field and how did it develop and how does the government and civil society react to it today? Also what material is available to gain more insight into the phenomenon.

As the main purpose, the thesis looks at the preventive measures against negative social control in the Norwegian context based on the Norwegian government's action plan for the period 2021 -2024 on "Freedom from negative social control and honor-related violence. In addition, what is the role of non-profit organizations in this field with reference to the plan presented by the government.

In this connection, in addition to the definition of relevant concepts, I have tried to provide a better overview and understanding of the topic and also what preventive measures exist and how this can lead to empowerment and combat powerlessness.

To get an answer to the question "How does the prevention of negative social control among immigrants in Norway work?" I tried to show a picture of what measures already exist, what their mandate is and also what relationship do they have to each other.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1.0 INTRODUKSJON:.....	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema	3
1-2 Mitt personlige forhold til temaet.....	4
1.3 Hva skal oppgaven handle om?.....	4
1.4 Problemstilling og avgrensning	5
1.5 Begrepsavklaringer	5
1.5.1 Negativ sosial kontroll.....	5
1.5.2 Forebygging.....	5
1.5.3 Integrering	6
1.5.4 Individualisme vs. kollektivism.....	6
1.5.5 Patriarkatet.....	6
1.6 Den sosialfaglige relevansen	6
1.7 Oppgavens kapitler og oppbygning	8
2.0 METODE.....	8
2.1. Litteraturstudie som metode	8
2.2 Søkeprosessen	8
2.3 Tidligere forskning og litteratur	9
2.4 Kildekritikk.....	10
3.0 TEORETISKE PERSPEKTIVER OG OPPGAVENS KONTEKST.....	11
3.1 Empowerment	12
3.2 Avmakt.....	12
3.3 kontekst.....	12
4.0 DISKUSJON	14
4.1 Arbeidet med forebygging av negativ sosial kontroll i norsk offentlig sektor	14
4.2 Hvordan bidrar disse politiske tiltakene mot negativ sosial kontroll til empowerment?	17
4.3 Hvordan avhjelper tiltakene avmakt?.....	19
4.4 Tiltak mot forebygging av negativ sosial kontroll i frivillige organisasjoner i Norge.....	21
4.5 Hvordan bidrar disse tiltakene mot negativ sosial kontroll utført av frivillige organisasjoner til empowerment?.....	22
4.6 Hvordan avhjelper disse tiltak avmakt?.....	24
4.7 Offentlige og frivillige, muligheter og utfordringer.....	25
5.0 Avslutning.....	26
LITTERATURLISTE	27

1.0 INTRODUKSJON:

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Sosialt arbeid er et bredt felt med mange interessante og viktige problemstillinger som omhandler de viktigste grunnleggende menneskelige verdiene og de daglige bekymringene til innbyggere i et samfunn. Norge som et flerkulturelt samfunn står overfor en del nye utfordringer. Noen av disse utfordringene gjelder personer med flerkulturell bakgrunn som opplever negativ sosial kontroll fra enten familiene eller miljøene sine. Den norske staten jobber mot negativ sosial kontroll, og det har kommet flere tiltak som inkluderer både statlige tiltak og tiltak gjennom frivillige organisasjoner i Norge. For meg er arbeidet mot negativ sosial kontroll svært interessant, både fordi jeg har innvandrerbakgrunn selv og fordi jeg som sosialarbeider ønsker å jobbe med dette i fremtiden. Arbeid mot negativ sosial kontroll kan skape ny kunnskap, kulturell forståelse, vekst, samfunnsengasjement, deltakelse og solidaritet. Det er blitt utgitt bøker, filmer, serier, avisdebatter og artikler, samt at flere personer fra minoritetsmiljøene står i spissen for debatten om dette temaet.

Fenomenet negativ sosial kontroll er både gammelt og nytt, kjent og ukjent. Fordi det tidligere ble definert under andre overskrifter som «æresrelatert vold», «ekstrem kontroll» og «alvorlige begrensninger» (Leirvik et al, 2019, s. 50). Shabana Rehman med sin bok «Blåveis – min vei ut av volden» (2009), Deeyah Khan med sine dokumentarer som «Banaz – A love story» (2012), og Iram Haq med filmen «Hva vil folk si?» (2017) er noen av de kjente navnene som har belyst fenomenet siden 1996. I 2016 publiserte Nancy Herz (2016) et innlegg på Aftenposten under overskriften "Vi er de skamløse arabiske jentene, og vår tid begynner nå", og i 2017 publiserte hun sammen med to andre jenter et innlegg i VG (Vi er de skamløse jentene, vår tid har begynt - og det skal mye til å knuse styrken vi har bygget opp). Senere kom boken "Skamløs" (Herz, 2016 og Herz, Srour og Bile, 2017), TV-serien «Skam» (2017), etablering av stiftelsen «Fødtfri» (2017), bøkene «Kjære bror», «iLove 2 – seksuell helse», «Min vei til frihet», seriene «Skamløs», «Lik meg», «Norsk-ish», filmen «Disco» og boken «Min skyld». Det er også noen andre initiativ som har blitt implementert bredt i forskjellige deler av landet, for eksempel «Prosjekt Frihet» (Knutsen, 2022).

Men tross alt dette fokuset er temaet dessverre veldig lite omtalt i vitenskapelig litteratur. Derfor har jeg som sosionomstudent med flyktningbakgrunn valgt å skrive om arbeidet som gjøres mot negativ sosial kontroll i Norge, for både å lære mer om fenomenet og sette lys på et viktig, men underforsket, tema.

1-2 Mitt personlige forhold til temaet

Første gang jeg ble bevisst negativ sosial kontroll i Norge var vinteren 2018, da Adil Khan hadde et foredrag på Trondheim folkebiblioteket (Cissé, 2021). Andre gang var 22. februar 2020, da jeg leste om en relevant sterk sak i Adressa nr. 45. I samme periode var min kone invitert av Fødtfri til å snakke om sin opplevelse av negativ sosial kontroll. Så deltok jeg på en regional konferanse om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, 2. - 3. november 2020. Høsten 2021 var jeg opptatt av å finne et interessant tema for min bacheloroppgave, på samme tid som Abid Raja publiserte boken "Min skyld". Min interesse for å fordype meg i tematikken oppsto gradvis. Dette var en øyeåpner for meg fordi jeg fikk et innblikk i en verden jeg hadde mye ubevisst kjennskap til, men lite kunnskap og bevissthet om.

Innenfor personlig liv, sosialt liv og arbeidsliv i Norge har jeg selv sett mange tilfeller der både kvinner og menn med minoritetsbakgrunn opplever negativ sosial kontroll, direkte eller indirekte. Som flyktning har jeg også opplevd det selv. Jeg har vært på noen kurs, foredrag og presentasjoner av ny forskning knyttet til temaet i løpet av januar og april 2022, for å lære mer om dette, men jeg savner fortsatt mer kunnskap om hvordan forebyggingsarbeidet foregår. Derfor ønsker jeg å skrive min bacheloroppgave om dette teamet.

1.3 Hva skal oppgaven handle om?

Oppgaven skal handle om arbeidet som gjøres for å unngå negativ sosial kontroll blant minoritetsmiljøer i Norge. Jeg skal gjennom oppgaven og ved bruk av litteraturstudie se på selve fenomenet, og analysere problemstillingen fra et forebyggende og støttende perspektiv, med fokus på de forebyggende tiltakene myndighetene har satt i gang, både i statlige/kommunale sammenhenger og i samarbeid med frivillige organisasjoner. Jeg ser på ideelle organisasjoner og deres brobyggende rolle i forbindelse med regjeringens

handlingsplaner rett mot temaet. Dessuten, for å kunne gi en bedre forståelse av tematikken, skal jeg beskrive negativ sosial kontroll og gi et bilde av nåværende situasjon i Norge. Det betyr at målet med denne studien er å belyse temaet og bidra til økt kunnskap om hjelpeapparatet og støttemekanismer.

1.4 Problemstilling og avgrensning

I denne oppgaven vil jeg belyse, utforske og diskutere problemstillingen: «Hvordan jobbes det med forebygging av negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge?». Formålet med oppgaven er å samle informasjon om hvordan den norske staten bekjemper negativ sosial kontroll i innvandremiljøer. For å avgrense oppgaven fokuserer jeg på statens tiltak og frivillige organisasjoner sitt bidrag i arbeidet mot negativ sosial kontroll.

1.5 Begrepsavklaringer

1.5.1 Negativ sosial kontroll

Sosial kontroll defineres som et forsøk på å få alle til å oppføre seg etter en norm for riktig atferd (Ugelvik, 2019, s. 14, 177 og 256). Negativ sosial kontroll defineres som "press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen i sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selvstendige valg om eget liv og fremtid. Dette gjelder for eksempel den enkeltes selvbestemmelse over egen identitet, kropp og seksualitet, frihet til å velge venner, fritidsaktiviteter, religion, påkledning, utdanning, jobb, kjæreste og ektefelle, og til å be om helsehjelp.» (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 8). Oppgaven tar utgangspunkt i denne definisjonen.

1.5.2 Forebygging

Forebygging, som et tidlig tiltak og fastsettende mål, kan defineres som «å se de negative konsekvensene før de oppstår, og gripe inn i årsaker og prosesser slik at de ikke får utvikle seg til problemer.» (Garsjø, 2018, s. 26). Oppgaven ser på forebygging av negativ sosial kontroll, det vil si å gripe inn før den skjer.

1.5.3 Integrering

Det er en betegnelse som definerer innvandreres innlemmelse i storsamfunnet, og forholdet mellom minoriteter og majoriteter. Samtidig benyttes begrepet hverdagsintegrering om å belyse hvordan innvandrere skal oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnet. Dette inkluderer ulike deler av livet, som frivillighet, naboskap og vennskap (Sætermo, Gullikstad & Kristensen, 2021, IMDi, 2021 og Younis, 2010).

1.5.4 Individualisme vs. kollektivism

Individualisme handler om en tilstand der individets behov er prioritert foran gruppenes interesser. Fra et individualistisk perspektiv er individets selvstendighet og uavhengighet viktigere enn hele gruppes interesser (Friberg J. , 2019, s. 23 og Tranøy, 2019).

Mens man, fra et kollektivistisk perspektiv, ser menneskenes samliv i et større fellesskap som en primær verdi, og gruppen er den primære sosiale enheten. Derfor er den kollektive interessen prioritert foran individets interesser. På denne måten blir individers behov og interesser nedprioritert. I en kollektivistisk kultur gir gruppen trygghet og støtte, derfor blir lojalitet og lydighet til gruppen en viktig betingelse (Friberg & Bjørnset, 2019, Friberg, 2019, s. 23 og Tranøy, 2018).

1.5.5 Patriarkatet

Patriarkat, eller «fedrestyre», er en kjønns-, generasjons- og aldersbasert struktur og sosial orden der menn, helst eldre menn, har mer makt enn kvinner og resten av samfunnet. Derfor bygger normene på autoritetsrelasjoner knyttet til kjønn og generasjonsforskjell (Friberg & Bjørnset, 2019, Bråten & Lillevik, 2021, s. 21 og Friberg, 2019, s. 24).

1.6 Den sosialfaglige relevansen

Temaet er relevant for sosionomutdanningen min fordi negativ sosial kontroll er tett knyttet til menneskers grunnleggende frihet. Denne friheten inkluderer blant annet å kunne bestemme over sitt eget liv, å være fri fra vold, undertrykkelse, utenforskap, krenkelse og tvang. Samt at dette viser seg som et alvorlig samfunnsproblem som kan påvirke den psykiske helsen til de

utsatte på en negativ måte. Det kan ha negative konsekvenser både individuelt og på samfunnsnivå, både psykisk og økonomisk. Menneskeverd og menneskets vilje til å bestemme over sitt liv er sentrale tema i sosialt arbeid. Sosialarbeidere skal arbeide for sosial endring, frigjøring og myndiggjøring, for å kunne bedre folks velferd både på individuelt, gruppe- og samfunnsnivå. Dermed kan man se på sosialt arbeid som et praktisk og samfunnsomfattende prosjekt (Levin, 2021). Det betyr at sosialt arbeid har sine røtter i det humanistiske menneskesynet, og at denne akademiske disiplinen setter søkelys på forebygging, sosial endring, utvikling og problemløsning med fokus på mennesker, for å forbedre deres velferd gjennom myndiggjøring og frigjøring, ifølge den internasjonale sosialarbeiderorganisasjonen (The International Federation of Social Workers (IFSW), 2022). Det vil si at det er samspill og samhandling mellom mennesker, sosiale systemer og deres miljøer (Ibid).

En av de sentrale kjerneverdier i sosialfaglig arbeid er menneskeverd, slik det er formulert i FOs yrkesetiske grunnlagsdokument: «Alle mennesker har samme (grunnleggende) verdi og rett til livets goder. Profesjonsutøverer skal forsvare den enkeltes rett til liv og helse, bekjempe bruk av vold og tvang og arbeide for at brukerne skal få så gode levekår og så god livskvalitet som mulig.» (Fellesorganisasjonen (FO), 2019).

Det er viktig å jobbe med forebygging av negativ sosial kontroll fordi den tar fra individet de mest grunnleggende rettighetene, som retten til bevegelse, valg og selvbestemmelse. Dette er en del av sosialarbeideres samfunnsmandat, ifølge både FNs menneskerettighetserklæring, FOs grunnleggende dokument og norsk integreringspolitikk.

Sosialarbeidere jobber innenfor mange ulike arenaer, eksempelvis NAV, barne- og familievern, skole, sykehus, barnehage og bruker- og interesseorganisasjoner. Dermed er temaet relevant for sosialt arbeid siden problemet berører en rekke profesjoner innen velferdsfeltet. Mange sosialarbeidere jobber innen disse områdene og møter mest sannsynlig unge og voksne innvandrere som kan ha en type systematisk sosial barriere i livene sine. Det er viktig at hjelpeapparatet tar vare på alle som er direkte eller indirekte berørt av negativ sosial kontroll på en eller annen måte. I tillegg er dette et sentralt mål i den norske velferdspolitikken forebyggende og helsefremmende arbeid, noe som sosialarbeidere har en sentral rolle i å bidra til, jf. forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanning fra 1. juli 2019, § 2 formål med utdanningen (Kunnskapsdepartementet, 2019).

1.7 Oppgavens kapitler og oppbygning

Oppgaven er inndelt i fem ulike hovedkapitler: 1. Introduksjon, 2. Metode, 3. Teoretiske perspektiver og oppgavens kontekst, 4. Diskusjon og 5. Avslutning. I første kapittel beskriver jeg oppgavens innhold, tema, problemstilling og relevans til sosialt arbeid. I andre kapittel beskriver jeg metoden, valg av forskningsdesign og relevant litteratur. Det tredje kapitlet inneholder relevante teoretiske perspektiver og kontekstbeskrivelse av temaet. Fjerde kapitlet drøfter problemstillingen. Siste kapittel er en kort oppsummering av oppgaven.

2.0 METODE

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Aubert, 1985, s. 196). Det betyr en måte å gå fram på, for å kunne fange opp det man ønsker å undersøke og beskrive hvordan har man arbeidet med det.

2.1. Litteraturstudie som metode

Ifølge NTNUs krav for bacheloroppgave i sosialt arbeid våren 2022 må studentene benytte litteraturstudiemetode i arbeidet med sin bacheloroppgave. «Det er en omfattende studie og tolkning av litteratur som omhandler et bestemt emne» (Aveyard, 2014). Det betyr at jeg bør hente data fra eksisterende fagkunnskap, forskning og teori som allerede finnes, og benytte dette som datamateriale for å besvare problemstillingen (Dalland, 2017, s. 207). I en litteraturstudie er det litteraturen som studeres, gjennom systematisering av kunnskap fra vitenskapelig artikler. Det innebærer å søke, smale inn, vurdere og etterpå sammenfalle den (Støren, 2013, s. 17 og 39).

2.2 Søkeprosessen

Ifølge Støren (2013) er det i et litteratursøk viktig at man vet hva man skal søke etter, samtidig som funnene systematiseres (Støren, 2013, s. 17, 37). Som jeg pekte på tidligere, hadde jeg tanker og meninger på forhånd om temaet (Dalland, 2017, s. 61). Jeg har foretatt litteratursøk for å finne i hovedsak vitenskapelig artikler i tillegg til forskningsrapporter og annen type litteratur (Støren, 2013). Jeg har hentet litteratur hovedsakelig fra systematiske søk i elektroniske databasene: Oria, Idunn og søkemotoren Google Scholar. Samtidig brukte jeg avgrensninger ved bruk av inklusjons- og eksklusjonskriterier i de ulike databasene for å begrense unødvendige treff av litteratur (Støren, 2013, s. 39). For eksempel har jeg begrenset

til forskning kun på norsk, fordi oppgaven sikter på å se negativ sosial kontroll i den norske konteksten, og fordi problemstillingen min ser på tiltak og verktøy den norske staten og ideelle organisasjoner har for forebygging av negativ sosial kontroll. Derfor er søket begrenset til norsk forskning og norske eksempler på dette feltet. Samtidig var jeg nysgjerrig på å finne ut hvor mye fenomenet har blitt undersøkt i den norske konteksten. Jeg søkte i tidsrommet mellom 2012 og 2022, med hensyn til at begrepet negativ sosial kontroll er nesten nytt og bare har blitt brukt fra 2017 fram til nå. I tillegg valgte jeg «norske folkebiblioteket» gjennom Oria-databasen. En annen strategi var å lese overskrifter, innholdsfortegnelser og sammendrag av artiklene og bøkene for å finne ut om det er relevant til min utvalgte problemstilling.

En del av litteraturen som er valgt hadde jeg som pensumbøker i løpet av studiet, og noen andre ble funnet gjennom referansene på artiklene under de automatiske litteratursøkene. Jeg benyttet også håndsøk ved å lete gjennom referanselister til relevante artikler og oppgaver.

Søkeordene jeg har benyttet meg mest av er: «sosial kontroll*», «negativ sosial kontroll*», «sosialt arbeid og/eller sosial kontroll*», «sosionom og sosial kontroll*», «minoritetsfamilier og sosial kontroll*», «innvandrere og sosial kontroll*», «æresrelatert vold*», «ekstrem sosial kontroll*», «minoritetsrådgivere*», «migrasjon og sosial kontroll*», «kulturbakgrunn og sosial kontroll*», «religiøs og sosial kontroll*», «begrensninger av unge minoriteter», «forebygging av negativ sosial kontroll», «frivillige/ideelle organisasjoner og negativ sosial kontroll», «foreldre begrensninger av unge i innvandremiljøer», «Skamløs», «sivilsamfunn og velferdsstat*» og «frivillige organisasjoner og velferdsstat*».

2.3 Tidligere forskning og litteratur

«Ingen kan skrive godt om noe de ikke kan» ifølge Dysthe med flere (Dysthe, Hertzberg & Hoel, 2010, s. 20). Derfor kan en gjennomgang av tidligere relevante vitenskapelige artikler og faglitteratur angående problemstillingen være grunnlaget for et nyttig og vellykket arbeid. Jeg kan hevde at jeg tittet på mesteparten av tilgjengelige bøker, artikler, masteroppgaver og andre kilder som var relevant for problemstillingen. Gjennom min søkestrategi og systematiske leting fant jeg relevant litteratur med kriterier for hva som skal inkluderes og ekskluderes. Samtidig tok jeg kildekritiske hensyn for å sikre funnene av pålitelig og original litteratur. Derfor er noen kilder valgt for å definere definisjoner av begreper, mens andre er mer brukt til å forklare og drøfte dataene i forhold til problemstillingen.

Litteratursøkene jeg gjorde etter vitenskapelige artikler i Oria og Idunn, som er to relevante databaser, tyder på mangel på vitenskapelige/forskningsartikler om denne tematikken. Dermed kan det hevdes at det dessverre bare finnes en håndfull vitenskapelige artikler om temaet negativ sosial kontroll på norsk. Spesielt når vi prøver å finne ressurser angående forebygging av negativ sosial kontroll, er nesten ingen vitenskapelige artikler tilgjengelig om dette problemet. Som et resultat kan jeg hevde at en av oppdagelsene jeg gjorde, mens jeg undersøkte ressursene for å skrive oppgaven min, var at vi har en alvorlig mangel på vitenskapelige artikler om negativ sosial kontroll. Til tross for at jeg visste dette, aksepterte jeg fortsatt risikoen ved å skrive om det. Som jeg allerede har påpekt, er dette en alvorlig og viktig sak i dagens samfunn. Derfor ville jeg, uansett konsekvensene på resultatet av oppgaven min, påpeke den alvorlige vitenskapelige fattigdommen på dette feltet. I denne forbindelse har jeg valgt ut seks vitenskapelige artikler som på en eller annen måte er relevant for problemstillingen. Jeg benytter dem for å klargjøre og bevise dataene som presenteres i drøftingsdelen. I tillegg til vitenskapelige artikler er oppgaven min i hovedsak basert på relevante bøker og forskningsrapporter.

2.4 Kildekritikk

Kildekritikk, eller det metodiske redskapet, er en måte å vurdere og karakterisere litteraturen en har funnet, basert på bestemte kriterier som man legger vekt på. Det innebærer for eksempel både pålitelighet og relevante kilder med en grad av nytteighet som kan la seg bruke til å beskrive og belyse problemstillingen (Dalland, 2017, s. 158).

I denne forbindelse er det viktig å ha forskerbrillene på. Det vil si å være nøytral og se på litteraturen med kritisk blikk. Vitenskapelige artikler, som originalproduktet fra forfatteren/forskeren, er den mest troverdige kilden. Med originalprodukt menes artikler som er basert på egne innsamlede og bearbejdede data, som har resultert i produksjon av ny kunnskap. I den forstand at resultatene av en forskning og studie presenteres gjennom artikkelen for første gang. Et tegn på kvalitet er om de blir publisert i tidsskrifter med et merke av "vitenskapelig" eller "fagfelleverdert". Det vil si at de blir vurdert av andre forskere og fagfolk før publikasjon. I tillegg til pålitelighet er det viktig å spørre seg selv om kilden er relevant og støttende nok for problemstillingen, ikke minst om det er bekreftende, fordi det er viktig å gi mulighet til ytterligere og dypere gransking.

Jeg har brukt ulik vitenskapelig forskning og rapporter som kilder. De har alle kriteriene som kreves for å skrive akademiske oppgaver. Fordi de er skrevet av akademiske forfattere og under tilsyn av akademiske eller profesjonelle sentere. De er også utgitt av forlag som publiserer faglitteratur og forskning. Som jeg nevnte tidligere, var den store utfordringen jeg sto overfor under kildekritisk arbeid mangelen på vitenskapelige artikler knyttet til negativ sosial kontroll, og spesielt om regjeringens forebyggende tiltak og frivillige handlinger i denne forbindelse. Fordi de vitenskapelige artiklene ikke treffer problemstillingen så godt som ønskelig, siden det er få vitenskapelige forskning om dette temaet.

3.0 TEORETISKE PERSPEKTIVER OG OPPGAVENS KONTEKST

I sosialt arbeid beskriver teorien et system av visse regler, lover og prinsipper som virksomheten og tjenesten kan baseres på (Levin L. , 2015, s. 40). Det betyr en type hjelpearbeid som er bygget på et faglig og vitenskapelig grunnlag av teorier, verdier og ferdigheter for å hjelpe mennesker og grupper ut av vanskelige livssituasjoner, og bidra til å skape endringer i deres tilstand. Derfor krever det å se «personen i situasjonen» (Berg, Ellingsen, Levin & Kleppe, 2015, s. 19-21).

3.1 Empowerment

Ifølge Sørensen m.fl. (2002), er empowerment et begrep som springer ut av et humanistisk menneskesyn. "Det innebærer en grunnleggende antakelse om at mennesket under rimelige betingelser vil utvikle evner og ferdigheter som vil sikre overlevelse og et best mulig liv for både individet og fellesskapet. En forutsetning for dette er en opplevelse av tilstrekkelig kontroll over de faktorene som bestemmer vilkårene for en positiv utvikling. Empowerment kan defineres som en prosess hvor individer, grupper eller samfunn mobiliserer ressurser til å håndtere sine utfordringer. Det motsatte av opplevd empowerment er maktesløshet." (Sørensen, Graff-Iversen & m.fl., 2002).

Empowerment, eller myndiggjøring som det kan oversettes til på norsk, er en forandringsprosess som øker bevisstheten gjennom samtale, gruppearbeid eller kurs hos individer, grupper eller lokalsamfunn. Myndiggjøring av personer eller grupper fører til endring

i omgivelsene og egen livssituasjon. Dette kan gjøres gjennom mobilisering av styrke for å mestre og påvirke sitt eget liv og oppnå egne mål. Det vil si at myndiggjøring er en bevisstgjøring av individet for å være subjekt i eget liv og bruke sine ressurser og erfaringer for å utvikle kompetanse, ferdigheter, selvinnsett og livsmestring (Askheim, 2012, Freire, 1999 og Hansen, 2017, kap. 4). Myndiggjøring er sentralt i sosialt arbeid der sosionomer har som mandat å skape en endring i enkeltpersoners liv. Dette kan gjøres ved å bevisstgjøre dem egne styrker og ressurser. Fordi personlig innsats er basisen for å frigjøre menneskelige evner gjennom å avvise utnyttende systemer. Det handler om måten et menneske skal delta i likeverdige felleskap og egen identitetsskapning ved å ha kontroll i sitt miljø. Vilåret for en slik deltakelse er å være fri fra utrygghet, passivitet og undertrykkelse. I denne prosessen bør vi sikre veiledning og støtte må være tilgjengelig (Freire, 1999, s. 9-13). I denne forbindelse er bevisstgjøring, eller den kritiske bevisstheten, viktig både for oppfatning av barrierene, for å motarbeide de delene av realiteten som lager undertrykkelse, for å oppnå frigjørende handling gjennom refleksjon og basert på individets ressurser (Freire, 1999, s. 18-19). Freire skriver at «en handling er undertrykkende bare når den hindrer mennesker i å nå et rikere menneskeverd.» (Freire, 1999, s. 39). Dermed er det viktig med mobilisering av ressurser og iverksettelse av innsats mot samfunnsmessige endringer (Norvoll, 2009, s. 118).

Fra et empowerment-perspektiv er ikke makt noe som gis til individer, men en indre tankegang, følelse og kraft som oppnås eller gjenvinnes ved å ta kontroll over tilstander som har påvirkning over deres livssituasjoner (Norvoll, 2009, s. 116 og Skau, 2013, s. 33).

3.2 Avmakt

Ifølge Mathiesen (1982) er avmakt: «en situasjon hvor en ikke ser noen utvei, midler eller muligheter til å endre sin situasjon eller til å motsette seg andres viljesutøvelse overfor seg selv. Avmakten er sterkest når en er i en avhengighetssituasjon og dermed overlatt til den mektiges avgjørelser.» (Mathiesen, 1982, s. 73-74 og Norvoll, 2009, s. 81).

3.3 kontekst

«Mennesket er født fritt, overalt er det i lenker.» ifølge Rousseau (Svendsen, 2021). Det vil si at mennesker er født frie fra naturens side, og at frihet er en grunnleggende menneskerett, men

at det er tradisjoner, systemer og selve mennesket som begrenser seg selv og hverandre. Filosofen Hegel mener på den andre siden at for å oppnå friheten må man risikere livet (Hegel, 1967, sitert i Freire, 1999, s. 19). Det vil si at bevissthet og mot er noen viktige faktorer for å kjempe for friheten og mot unødvendige forbehold. Den brasialanske filosofen, Freire (1999) beskriver frihet som et nødvendig vilkår for menneskers selvrealisering (Freire, 1999, s. 28). Derfor fokuserer denne oppgaven på tiltak som gjør individer bevisste på deres muligheter til å kjempe mot et fenomen som begrenser deres frihet som frie mennesker.

Videre står det i første ledd i verdenserklæringen om menneskerettigheter at «alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter ...» (FN, 1948). Derfor er frihet og det å bestemme over eget liv er en verdi i det norske samfunnet (Leirvik, 2016). Men til tross for alle disse menneskesenterte verdifulle ideer og lover, finnes det fortsatt individer og grupper i samfunnet vårt som er fratatt friheten til å bestemme over egne liv (Smette, Hyggen & Bredal, 2021 og Friberg, 2019). Negativ sosial kontroll er et begrep som definerer en del av den alvorlige tematikken og situasjonen. En situasjon som begrenser muligheter for enkelte mennesker til å kunne velge, bevege seg og leve frie, trygge og lykkelige liv. (Smette et al, 2021 og Friberg, 2019). Negativ sosial kontroll står i motsetning til den norske grunnloven, menneskerettigheterserklæringen, norske verdier som likstilling og menneskeverd osv. og i tillegg kan det gi ødeleggende konsekvenser som utenforskap, æresrelatert vold og psykiske lidelser. Den tidlige kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner (2020) nevnte negativ sosial kontroll som «en av de viktigste frihetskampene i vår tid» (Kalajdzic, Wergeland & Strand, 2020).

Negativ sosial kontroll er mer utbredt blant innvandrer miljøene i Norge. Ulike former for foreldre restriksjoner blant innvandrere knyttes til negativ sosial kontroll. Kontroll fra foreldre gjør at barnets eller ungdommens frihet blir begrenset og i noen tilfeller får de ikke realisere sitt potensial på grunn av den negative kontrollen utført av foreldrene (Smette, Hyggen & Bredal, 2021). I noen tilfeller er det kulturen og tradisjonene blant innvandrere som årsaker at både jenter og gutter blitt utsatt for negativ sosial kontroll. Dette gjelder spesielt jenter som blir mer kontrollert enn gutter på grunn av foreldres tradisjonelle forståelse av kjønnsroller (Younis, 2010). Forskning viser hvordan negativ sosial kontroll utført av foreldre og familie med innvandrerbakgrunn skrenker individets autonomi og kan føre til psykiske vansker (Jagmann, 2012, Leirvik, 2016). Det er skrevet begrenset antall vitenskapelige artikler om dette temaet. Flere av disse vitenskapelige artiklene er blitt brukt som utgangspunkt i denne oppgaven.

Tiltak i både statlig og ikke-statlig sfære, mot familiens tradisjoner og praksis som frarøver individet retten til å bestemme over sin egen levemåte, har vært på dagsorden i Norges integreringspolitikk i mer enn to tiår. I de siste årene har enkelte individer med innvandrerbakgrunn i Norge kritisert fenomenet negativ sosial kontroll, og har protestert mot dette, noe som har ført til at det har kommet stadig nye tiltak for å bekjempe negativ sosial kontroll (Bråten, Elgvin, Flatø, Lillevik, 2021 og Friberg, 2019).

Fra statens side kom to handlingsplaner (2017-2021 og 2021-2024) med fokus på fenomenet. Disse viser viktigheten av saken. Det er verdt å merke seg at slike initiativ og planer allerede har eksistert med andre navn siden slutten av 1990-tallet. I 1998 kom for eksempel den første handlingsplanen mot tvangsekteskap, i 2000 kom den første handlingsplanen mot kjønnslemlestelse, og deretter handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet (2013-2016). Til sammen er det laget seks handlingsplaner på området (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 10-11 og Leirvik, Aasland og Staver, 2019, s. 32).

4.0 DISKUSJON

4.1 Arbeidet med forebygging av negativ sosial kontroll i norsk offentlig sektor

Begrepet «negativ sosial kontroll» ble introdusert med Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020). Handlingsplanen heter «Retten til å bestemme over eget liv» og setter fokus på de grunnleggende verdiene som dagens velferdssamfunn bygger på. Dette innebærer verdier som autonomi og personlig frihet (Leirvik, 2016). Derfor samarbeidet syv departementer og deres underleggende etater for å realisere planen (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017 og Göller, 2021, s. 9).

Siktemålet er å tilby et likeverdig og offentlig tjenestetilbud for forebygging av negativ sosial kontroll der friheten hos enkeltpersoner blir krenket. På denne måten blir «retten til å leve et fritt liv» bevart gjennom å avdekke og følge opp utsatte personer.

Forebygging av negativ sosial kontroll er en del av innsatsområdene i integreringspolitikken. Planen går parallelt med andre av regjeringens strategier, blant annet styrking av sivilsamfunnets rolle på integreringsfeltet (2021-2024) (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 10). Dessuten er forebygging av fenomenet også en del av integreringspolitikken (Göller, 2021).

Jeg har tatt utgangspunkt i regjeringens handlingsplan "Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)" som definerer negativ sosial kontroll slik: «press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen i sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selvstendige valg om eget liv og fremtid». Dette gjelder for eksempel det enkelte individets kontroll over egen identitet, kropp, seksualitet, frihet til å velge venner, fritidsaktiviteter, religion, påkledning, utdanning, jobb, kjæreste eller ektefelle, og retten til å be om helsehjelp (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 8). Det betyr at enhver praksis, enten fra familien, foreldrene eller samfunnet, som kan medføre press og restriksjoner i andre menneskers liv, ses på som negativ sosial kontroll og må både forebygges og stoppes.

Basert på denne definisjonen utøves negativ sosial kontroll av private parter på en systematisk måte. Dette kan inkludere personer som for eksempel omsorgspersoner, storfamilie eller innvandrer miljøet, her i landet eller i opprinnelseslandet (Göller, 2021, s. 11, Smette et al, 2021 og Friberg, 2019). Dette fører til at personer som blir utsatt for negativ sosial kontroll kan føle seg begrenset og ikke ha muligheten til å bestemme for seg selv. På denne måten fratras negativ sosial kontroll individer retten til selvstendige valg.

Den offentlige sektoren har laget Handlingsplanen for å forebygge negativ sosial kontroll nettopp fordi den fratras individet den grunnleggende retten til et fritt liv. I tabellen nedenfor beskrives kort offentlige forebyggende tiltak for å bekjempe negativ sosial kontroll gjennom særskilte hjelpetjenester.

I følgende tabell har jeg kort forklart regjeringstiltak mot negativ sosial kontroll og deres formål:

Tiltak	Formål
Kompetanseteamet	Et tverretattlig team med kompetanse innenfor forebygging av negativ sosial kontroll. Teamet jobber med saker som sendes inn fra ansatte i ulike instanser. Kompetanseteamet har ulike mandat som råd, veiledning, koordinering og kompetanseheving. Dette gjøres

	<p>enten i forbindelse med tjenesteapparatet og enkelte personer eller i samarbeid med frivillige organisasjoner (Bufdir, 2022).</p> <p>Barne-, ungdoms- og familie-direktoratet (Bufdir) koordinerer teamet.</p>
Integreringsrådgivere mot negativ sosial kontroll	<p>Det er utstasjonert fire integreringsrådgivere for forebygging av negativ sosial kontroll på utvalgte utenriksstasjoner. Mandatet til integreringsrådgivere er å bidra til kompetanseøkning i utenriktjenesten og hjelpetjenestene i Norge (IMDi, 2022 og 2020).</p>
Fagteam	<p>Fagteamet, som ledes gjennom IMDi, jobber for å støtte skoler, flykntingstjenester, NAV og voksenopplæringer samt å passe på at hjelpetjenestene blir mer kjent med fenomenet negativ sosial kontroll for så å kunne avdekke, forebygge og stoppe den (Kunnskapsdepartementet, 202, s. 27).</p>
Minoritetsrådgivere	<p>Det er utplasert 59 minoritetsrådgivere ved utvalgte skoler som har et betydelig antall elever med minoritetsbakgrunn. De jobber med forebygging gjennom råd, veiledning og oppfølging til elever, og også bevissgjøring av elevene om egne valg og rettigheter. Samtidig hjelper de med utvikling av kompetanse hos ansatte. Ordningen er lagt til IMDi (IMDi, 2022, 2020 og Leirvik, 2016, s. 171).</p>
Mentorordning	<p>Mentorordning er rettet mot personer som har opplevd negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Gjennom denne ordningen spiller frivillige en viktig rolle i å foreslå gjenbosetting til unge mennesker som har vært avskåret fra familien eller har liten kontakt med dem. Reetableringstilbudet er innenfor velferdsstatlige finansielle og formelle rammer. Røde Kors og Oslo krisesenter er sentrale samarbeidspartnere med Bufdir som adminstarsjon og koordinatører i dette prosjektet ((Leirvik, 2019, s. 26-32, Bråten & Lillevik, 2021, s. 20 og 23, og Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 27).</p>
Nora	<p>Nora er en digital portal for forebygging av negativ sosial kontroll som er rettet mot ungdommer (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 27). Formålet er å overføre kompetanse til øvrige offentlige tjenester. I tillegg kan de peke på skaping av ny kunnskap, utvikling av lavterskel bo- og støttetilbud for utsatte personer, og støtte og</p>

	samarbeid med frivillige organisasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 10). IMDi har ansvaret.
--	---

Tabell 1: Regjeringstiltak mot negativ sosial kontroll

4.2 Hvordan bidrar disse politiske tiltakene mot negativ sosial kontroll til empowerment?

Som nevnt i teoridelen handler empowerment, eller myndiggjøring, om prosesser der individer bruker sine ressurser til å ha kontroll over egne liv og håndtere sine problemer (Sørensen, 2002). De som utsettes for negativ sosial kontroll mister muligheten til å kontrollere sine utfordringer eller til å mobilisere sine ressurser. Noe som Ferier (1999) definerer som en undertrykkende situasjon siden den begrenser mennesket i å nå et rikere menneskeverd (Freire, 1999, s. 39). Medborgerskap handler om at alle føler tilhørighet til et større felleskap og deltar i samfunnet (Younis, 2010). Derfor kan personer utsatt for negativ sosial kontroll bli isolert fra majoritetssamfunnet, noe som både begrenser deres frihet og fratrer muligheten til å bestemme over eget liv.

Regjeringens tiltak og Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll har som mål både å avdekke, forebygge og stoppe negativ sosial kontroll. På denne måten kan individer få muligheten til å utvikle sine egne evner til å takle utfordringer og å bestemme over sitt eget liv. Dette er en del av FO - Yrkesetisk grunnlagsdokument under tittelen "menneskeverd". Det vil si at alle må behandles likeverdig med samme verd og rett til livets goder. Den enkelte har en grunnleggende rett til fravær av vold, tvang og til å leve et fritt liv (Fellesorganisasjonen (FO), 2019).

Handlingsplanen har som formål å forebygge at enkeltpersoner som til enhver tid skal bli utsatt for negativ sosial kontroll, av enten sine foreldre eller andre rundt seg, og at de blir bevisst sine menneskelige, juridiske og borgerlige rettigheter. Det vil si at personer som er i fare for å bli utsatt, eller er blitt utsatt for, negativ sosial kontroll, får muligheten til å skape forandring i sin livssituasjon gjennom bevisstgjøring og sosiale ferdigheter. Dette fører til at individer oppnår autonomi og en type mestring basert på eget valg og kontroll av eget liv. På denne måten kan disse offentlige tiltakene være effektive for å forebygge negativ sosial kontroll og i stedet lede til myndiggjøring av personer.

De offentlige tiltakene kan også ses på som verktøy for å kunne fange opp utsatte personer og gi dem mulighetene til å ta egne valg og påvirke egne liv. Dermed kan de, med bistand fra hjelpeapparatet, få innsikt i sitt eget liv, lære seg å definere livssituasjonen sin, og reflektere gjennom en kritisk vurdering. Noe som kan gi dem muligheten til å finne ut hva slags barrierer de møter, hva årsaken til dette er, hvilke ressurser de har og hva hjelpeapparatet kan bidra med gjennom en utviklingsprosess. Det skaper myndiggjøring, fordi det bidrar til bevisstgjøring gjennom å få oversikt over rettigheter og muligheter. Informasjonen og dataene som den enkelte eller grupper får, under diskusjonsøktene om ulike problemstillinger og hindringer foran dem, er grunnlaget for en følelse av makt og frihet. Det fører først til en type indre og grunnleggende endring hos individet selv, så til endring i omgivelsene og livssituasjonen som utsatte befinner seg i. Det vil si en utvikling av kompetanse, ferdigheter og livsmestring gjennom en prosess med veiledning og bistand for å være subjekt i eget liv. De får våge seg til å ta risikoen for å oppleve et fritt liv, uavhengig av hva folk vil si. Derfor er hensikten med tiltakene mobilisering av styrker hos den enkelte for å realisere seg selv, mestring og påvirkning av eget liv og å oppnå egne mål. Fra empowerment-perspektivet kan ingen gi makt til andre, men de skal finne styrke innenfra gjennom kritisk tenkning og bevisstgjøring. Noe som gir en person mot og styrke til å uttrykke seg, være effektiv og subjekt i eget liv. Dette er veien for å gjenvinne kontroll over situasjoner som har påvirkning på deres livssituasjoner (Norvoll, 2009, s. 116 og Skau, 2013, s. 33).

Ulike tiltak i regjeringens Handlingsplan, nevnt ovenfor, har ulike mandat, men felles formål. Formålet er å avdekke og forebygge negativ sosial kontroll. Med forebygging menes tidlige tiltak og fastsettende mål for «å se de negative konsekvensene før de oppstår, og gripe inn i årsaker og prosesser slik at de ikke får utvikle seg til problemer.» (Garsjø, 2018, s. 26). Noen av disse tiltakene myndiggjør (empower) individer for å bli bevisste og å bruke sine egne ressurser for å ta egne valg. Andre tiltak hjelper skoler og andre instanser til å bli i stand til å hjelpe personer som er utsatt for negativ sosial kontroll. Noen av tiltakene er person-til-person tiltak og andre er digitale og krever ikke fysisk møte. Det er viktig å merke seg at slike tiltak, i tillegg til funksjonene de har, også er i et direkte og indirekte organisk forhold til hverandre. Det vil si at de opptrer både parallelt og i nærkontakt med hverandre. I dette tilfellet er altså også typen forhold til frivillige organisasjoner annerledes. Fordi det krever kontinuerlig, nøyaktig og tett koordinering, samarbeid og utveksling av informasjon. Disse tiltakene har mange fordeler, men det er også viktig å tenke kritisk for å forbedre tilbudene. Konstruktive

tilbakemeldinger og kritiske perspektiv gir tilbudsytere muligheten til å utvikle sine tjenester og bli bedre i sine arbeid.

For eksempel gir nettportalen Nora ungdommer muligheten til å komme i kontakt med hjelpeapparatet uten fysisk kontakt. Men er hjelpen de får like effektiv som et fysisk møte? Er det slik at de som er nye i Norge, og ikke har digitale ferdigheter, bruker denne tjenesten like mye som andre? Det er viktig at det gjøres kontinuerlig evalueringer av disse tiltakene for å måle effektiviteten. Denne oppgaven fokuserer på arbeidet som gjøres for forebygging av negativ sosial kontroll, og kan derfor ikke gå i dybden angående kvaliteten og effekten av tiltakene.

4.3 Hvordan avhjelper tiltakene avmakt?

Avmakt er en situasjon der et individ er fratatt muligheten til å ta sine egne valg. En person mister makten til å bestemme over sin egen situasjon, enten fordi noen har tatt denne muligheten ved tvang eller at personen har overlatt dette til noen andre (Mathiesen, 1982, s. 73-74 og Norvoll, 2009, s. 81). Personer med innvandrerbakgrunn, som er utsatt for negativ sosial kontroll, kan i noen tilfeller bli isolert og miste muligheten til å komme i kontakt med personer med majoritetsbakgrunn. Dette kan for eksempel gjøre at individet ikke får grunnleggende norskferdigheter. Språk er viktig, både for å dele tanker og meninger og for å forstå oss selv og andre (Hauge, 2012). Dette betyr at personer som er utsatt for negativ sosial kontroll i noen tilfeller kan miste muligheten til å forstå seg selv og de rundt seg, og på denne måten miste følelsen av tilhørighet til det norske samfunnet. Dette er skadelig både for individet og for den norske velferdsstaten, fordi individer som ikke kan språket og ikke deltar i samfunnet eventuelt blir en byrde.

Regjeringens tiltak gjennom handlingsplanen har som mål å gi personer som er utsatt for negativ sosial kontroll muligheten til å skaffe seg makt gjennom egen innsats, å bli bevisste og ta sine egne valg. På denne måten avhjelper de avmakt hos individer. Avmakt er en tilstand der personen befinner seg på en blindvei. Det vil si at hen ikke kjenner løsningen, midlene og mulighetene til å endre sin situasjon. Vedkommende har også en følelse av sterk avhengig tilhørighet til maktutøvere slik at hens eksistens og mulighet for overlevelse er knyttet til å beholde forholdet med maktutøveren (Mathiesen, 1982, s. 73-74). Denne oppgaven setter

søkelys på forebygging av negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge. Derfor skal begrepet avmakt også drøftes i denne konteksten.

Negativ sosial kontroll er et fenomen som preger innvandremiljøer mer enn den øvrige befolkningen (Smette et al., 2021 og Leirvik, 2016). For eksempel skriver Younis (2010) i sin artikkel «På lag?: Minoritetsjenter som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter» om innvandrerforeldre som forventer at deres jenter skal videreføre tradisjonelle kjønnsroller, og dermed begrenser deres deltakelse i samfunnet (Younis, 2010). Dette kan ha flere grunner, men noe av forklaringen ligger i faktorer som Younis (2010) nevner, og er blant annet: religion, kulturelle- og sosioøkonomiske klasseforskjeller, tradisjoner og innvandrerforeldres forståelse av kjønn.

Videre kan det, at negativ sosial kontroll er mer utbredt blant innvandremiljøer, være at personer med innvandrerbakgrunn kommer fra kulturer som enten er patriarkalske eller har en kollektivistisk levemåte. For eksempel skriver Smette et al., (2021) i sin artikkel at familier med kollektivistisk og patriarkalsk æreslogikk har sterke kyskhetskrav mot kvinner, og dette viser seg som en vesentlig foreldreoppgave. I et patriarkat er det ofte menn, og helst eldre menn, som tar beslutninger for andre (Friberg & Bjørnset, 2019, Bråten & Lillevik, 2021, s. 21, Friberg, 2019, s. 24 og Smette et al., 2021). I en slik situasjon er det mannen, eller eldre menn, i familien som bestemmer over de unge eller for kvinner i familien. Dette kan føre til en avmaktstilstand, der utsatte personer systematisk begrenses i å ta sine egne valg. Dette er en type negativ sosial kontroll som kan ha negative konsekvenser for den utsatte personen. Særlig rammes innflytelse på eget liv og barns muligheter til sosialisering og deltakelse på sosiale arenaer. I denne forbindelse argumenter Smette et al., (2021) for at foreldre med svært religiøs muslimisk tankegang kan skape systematiske restriksjoner for de unges deltagelse, for eksempel i fritids- og skoleaktiviteter eller personlige relasjoner (Smette et al., 2021).

I en kollektivistisk kultur er det felleskapet som har en verdi og idealet er at det er deres interesser som blir prioritert (Friberg & Bjørnset, 2019, Friberg, 2019, s. 23 og Tranøy, 2018). I kollektive kulturer, som kan finnes blant noen av innvandrergrupper i Norge, blir individers interesser nedprioritert. Det fører til avmakt og leder også til negativ sosial kontroll. Hvis for eksempel en jente fra en slik kultur vil gjøre noe utradisjonelt, blir hun kontrollert, begrenset, og kanskje til og med sanksjonert (Jagmann, 2012). Noen familier med innvandrerbakgrunn har for eksempel svært streng barneoppdragelse, der de sørger for at familiens ære og rykte er

ivaretatt (Ibid). På denne måten fører en kollektivistisk kultur med strenge regler til isolasjon og negativ sosial kontroll.

Regjeringens tiltak kan i denne forbindelse beskytte personer fra å bli systematisk utsatt for denne typen negativ sosial kontroll. For eksempel er minoritetsrådgivere eksperter på å fange opp utsatte personer og avdekke problemet, for så å forebygge dette i en tidlig fase, for eksempel i grunnskole eller videregående. Dette kan gjøres ved å enten snakke med personen, gi råd og veiledning eller ved et tverretattlig samarbeid med andre hjelpeapparater, som kan gripe inn dersom det er nødvendig.

4.4 Tiltak mot forebygging av negativ sosial kontroll i frivillige organisasjoner i Norge

Ifølge handlingsplanen har frivillige organisasjoner en viktig rolle som pådrivere og brobyggere, gjennom å bistå med både informasjonsarbeid og hjelpetiltak. Dette kan gjøres i form av forebygging og ved å avhjelpe vold og overgrep (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 10). Frivillige organisasjoner er et supplement til de offentlige hjelpeapparatene. Innenfor rammen av forebyggende og støttende tiltak, administreres en tilskuddsordning av Integrerings- og mangfolds direktoratet (IMDi), til frivillig arbeid i organisasjoner mot tvangsekteskap og negativt sosialt kontrollarbeid. De organisasjonene som har jobbet eller jobber med fenomenet er mainstream-organisasjoner (veletablerte landsdekkende med tiltrekking av ulike lag av befolkningen), minoritetsorganisasjoner og lokale innvandrersorganisasjoner (Bråten et al, 2021, s. 6-7 og 41).. Noen av tiltakene mot negativ sosial kontroll, utført av frivillige organisasjoner, er nevnt i tabellen nedenfor:

Tiltak	Formål
Informasjonsbaserte-gjennom minoritetsorganisasjoner i lokalsamfunnet.	Informasjonsbaserte tiltak er basert på opplæring- og informasjonsaktiviteter. Frivillige organisasjoner jobber med forebygging av negativ sosial kontroll gjennom forelesninger, seminarer, konferanser, undervisning/kurs og informasjonsmateriell. Slik kan de overføre kunnskap og tilnærminger, som allerede er kjent, fra de som har slike erfaringer og innsikter, til de som trenger den (Bråten et al, 2021, s. 7 og 54)

Dialogbaserte- gjennom minoritetsorganisasjoner i lokalsamfunnet.	Dialogbaserte tiltak bidrar til en ny og dypere innsikt, kunnskap, forståelse og erkjennelse av fenomenet, ved å skape en plattform og mulighet for samtale mellom ulike mennesker. Dette fordi å møte og snakke i en atmosfære borte fra dømmekraft, og uten selvsensur, bidrar til å bedre forstå temaet (Bråten et al, 2021, s. 7 og 54).
Samtalebaserte- gjennom minoritetsorganisasjoner i lokalsamfunnet.	Gjennom samtalebaserte tiltak driver frivillige organisasjoner med tilrettelegging for møter mellom grupper eller individer. Samtidig krever ikke denne tilnærmingen samme forpliktelse fra deltakerne som de dialogbaserte tilnærmingene gjør (Bråten et al, 2021, s. 7).
Mentorfamilie (Røde Kors)	Røde Kors Mentorfamilie, bygget på frivillighetsarbeid, og innebærer et tilbud til personer over 18 år som har vært utsatt for negativ sosial kontroll eller andre former for æresrelatert vold. Det er en brobygger mellom utsatte unge og mentorfamilier for å skape en trygg, inkluderende mestringsarena til dem (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Samtidig er det etablert et opplæringsprosjekt, under navnet "Endringsagenter" gjennom Ressurssenter, om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS). Dette er et nasjonalt opplæringstilbud for personer som jobber med negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i frivillige organisasjoner og i miljøer som de selv har tilhørighet til. Basert på det å styrke handling og medvirkning i sivilsamfunnet, og deres rolle som endringsagenter er et av regjeringens mål i en forebyggende hensikt (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 11).

Tabell 2: Frivillige organisasjoner sine tiltak mot negativ sosial kontroll

4.5 Hvordan bidrar disse tiltakene mot negativ sosial kontroll utført av frivillige organisasjoner til empowerment?

Myndiggjøring, eller empowerment, innebærer prosesser og tiltak der individer får muligheten til å påvirke sine omgivelser og ta sine valg ved bruk av sine egne evner og ressurser (Sørensen,

2002). Frivillige organisasjoner er et supplement til de offentlige tiltakene, og jobber med forebygging av negativ sosial kontroll på ulike måter. Noen av tiltakene som er nevnt ovenfor gjør individer i stand til å stå på egne bein, bli bevisst og på denne måten bestemme over sine liv. Samtidig blir individer inkludert i samfunnslivet, og får en følelse av tilhørighet til Norge. Et av vilkårene for å være integrert i det norske samfunnet er når personer med innvandrerbakgrunn deltar i organiserte aktiviteter. For eksempel får barn og ungdommer som deltar i barne- og ungdomsorganisasjoner verdifull kunnskap, gode opplevelser, nye venner og et nettverk og tilhørighet (Younis, 2010). Dette betyr at når individer blir begrenset og kontrollert, får de ikke muligheten til å bli integrert og inkludert. Noe som er en stor ulempe. Derfor kan frivillige organisasjoners tiltak mot negativ sosial kontroll gjøre individer i stand til å bekjempe negativ sosial kontroll og få kontrollen over egne liv.

Frivillige organisasjoner, i motsetning til offentlige etater, har større påvirkning på brukere og miljøer. Det vil si at de har lettere og mer direkte tilgang til personer og lokalmiljøer. Det er også en slags relasjon, og en grad av tillit, mellom dem og målgruppene. Som et resultat, hvis grunnleggerne og administratorene av slike organisasjoner har en relativ bevissthet om fenomenet, vil det være relativt lettere å formidle budskapet gjennom dem enn gjennom direkte handling fra statlige institusjoner og tjenestemenn. Dette krever imidlertid at organisasjoner lykkes med å bygge og opprettholde tillit og legitimitet i sine respektive miljøer. På den ene siden kan frivillige organisasjoner fungere som reformatorer av myndighetenes politikk og planer. På den andre siden kan de hjelpe myndighetene med å gjennomgå, oppdatere og effektivisere ideene og planene sine ved å tilby nye og innovative løsninger og forslag. Med andre ord å spille rollen som observatør, kritiker og hjelper på samme tid. (Bråten et al., 2021, s. 9 og Loga, 2018). Men hvor bevisste organisasjonene er over sin rolle er noe som bør undersøkes bredere.

Negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge er et fenomen som både må avdekkes, bekjempes, forebygges og stoppes. Frivillige organisasjoner, som velferdsprodusent, supplerende og innovatør, har blant annet integreringstiltak som gir personer med innvandrerbakgrunn muligheten til å være en del av fellesskapet, og til å lære om det norske samfunnet, kulturen, og om mulighetene de har som et individ i dette samfunnet (Loga, 2018). På denne måten blir de myndiggjort, eller «empowered» på engelsk, ved å bli selvstendige.

Tiltakene som dialog, samtale, workshop og seminarer gir innvandrere muligheten til å bli bevisst på fenomenet negativ sosial kontroll. Dette hjelper både de som blir utsatt for negativ sosial kontroll og de som kontrollerer andre. Gjennom informasjon og opplæring lærer nyankomne personer om rettighetene sine og om negativ sosial kontroll. Dette gir dem muligheten til å bli bevisst på både å ikke bli kontrollert og å ikke kontrollere andre på en negativ måte. Økt kompetanse og innsikt gjør at en lettere kommer i en hjelpende posisjon. Derfor har et forebyggende arbeid mot fenomenet nær sammenheng med en mer inkluderende samfunnsdeltakelse og norsk medborgerskap (Friberg, 2019).

I tillegg har frivillige organisasjoner tiltak som gir nettverksbyggingsmuligheter og støtte til de som er blitt utsatt for systematisk negativ sosial kontroll, og som har kuttet kontakt med familiene sine. Disse individene får støtte og blir ikke isolert. På denne måten kan de bygge tilliten til seg selv og andre på nytt, og kan skape bedre liv for seg selv. Freire (1999) nevner tilgjengelig veiledning og støtte som nødvendig i empowerment-prosessen (Freire, 1999, s.9-13). På sikt er dette bra, både på individnivå og for samfunnet. Personer som blir utsatt for noe negativt og kutter med familiene, kan ha en følelse av utenforskap. Dette kan føre til at individer ikke klarer å få jobb og bli økonomiske selvstendige (Younis, 2010). Dette er noe som ikke gagnar det norske velferdssystemet. Derfor er det viktig at det finnes tjenester og tilbud som gir støtte til individer slik at de klarer å bli en del av det store felleskapet og får en følelse av tilhørighet.

4.6 Hvordan avhjelper disse tiltak avmakt?

Avmakt er en tilstand der et individ ikke har muligheten til å påvirke egen situasjon. Dette skjer enten ved tvang eller at vedkommende ikke tør å motsi andre. I noen innvandremiljøer preget av patriarkalsk og kollektivistisk tankegang, blir individets interesser ikke prioritert (Smette et al., 2021, Jagmann, 2012 og Leirvik, 2016). Det å bli kontrollert av andre kan, spesielt for ungdommer, føre til psykiske problemer, opprørsk atferd, tilbaketrekking fra skolen og fremmedgjøring (Leirvik M. S., 2016). Denne følelsen av avmakt påvirker individets psykiske helse, autonomi, personlig frihet, deltakelse i det norske samfunnet og utdanningssuksess (Ibid). I patriarkalske miljøer blir både unge menn og kvinner kontrollert av menn, men også av eldre kvinner. I slike miljøer føler unge menn og damer at de ikke kan for eksempel velge sin egen livspartner, og ikke kan velge utdanning fritt. Det samme gjelder om det å jobbe og å tjene penger. Dette fører til både negativ sosial kontroll og en følelse av avmakt.

Tiltakene som frivillige organisasjoner jobber med gir disse personene muligheten til å komme ut av sine miljøer, bli bevisste om sine rettigheter, få oversikt over hjelpeapparatet, snakke med eksperter og profesjonelle og å lære om å stå for seg selv. Gjennom informasjon og opplæring lærer de om lover og regler i Norge. Gjennom dialog og samtale snakker de med både profesjonelle og med andre som er blitt utsatt for negativ sosial kontroll. Dette gir dem muligheten til å knuse tausheten og å komme ut av den onde sirkelen. Noen av tiltakene som er rettet mot ungdommer som har kuttet kontakt med familiene sine gir ungdommer muligheten til kontakt med trygge støttende voksne. Dette er et av de effektive tiltakene som gjør at ungdommer får tilliten sin tilbake, tror på egne evner og greier å ta sine egne valg.

4.7 Offentlige og frivillige, muligheter og utfordringer

Offentlig handling og innsats, til tross for at den er altomfattende, godt studert og inkluderende, vil fortsatt ikke fullt ut kunne erstatte handlingene til frivillige organisasjoner og andre sivilsamfunnsaktører. Disse to områdene er ikke motstridende og hindrer ikke hverandres handlinger og planer, men utfyller og forsterker hverandre (Loga, 2018). Derfor er det nødvendig at begge sfærer forsterker hverandre parallelt og på en koordinert måte. Av denne grunn er det allmenn enighet om at frivillige organisasjoner kan spille en viktig rolle i integreringspolitikk, offentlig deltakelse, skape sosiale vitalitet, felleskap og forebygge utenforskap. Derfor understreker regjeringen at støtte til frivillige organisasjoner blir viderført, for å forebygge negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlesting, og for å endre holdninger og praksis. Fra integreringspolitikkperspektivet er de frivillige organisasjonene brobyggere mellom styresmakter og befolkningsgrupper og befolkningsgrupper imellom (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 229 og Bråten et al., 2021, s. 19).

Altså bidrar slike organisasjoner og stiftelser med sine initiativer, metoder, ideer til å løse problemer og sosial innovasjon. Og de er også den best mulige arenaen for å tiltrekke folks deltakelse og medvirkning. Som et resultat er organisasjonene, og deres frivillige medlemmer, viktige ressurser for regjeringen og myndigheter for å bygge tillit og tilhørighet, som et samfunnsmandat, og deres innsats er sentral på integreringsfeltet (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 226). Dette fordi graden av integrering er direkte relatert til redusert negativ sosial kontroll.

Som nevnt er ikke-statlige organisasjoner og stiftelser mekanismer som oppmuntrer og legger til rette for offentlig deltakelse i demokratiske prosesser, men i forhold til deres rolle i å forebygge eller bekjempe negativ sosial kontroll, spiller de en litt annen rolle, det vil si at de spiller en mer avhjelpende rolle (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 94). På denne måten spiller både offentlige og frivillige organisasjoner viktige roller i arbeidet mot negativ sosial kontroll.

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på problemstillingen, "Hvordan jobbes det med forebygging av negativ sosial kontroll blant innvandrere i Norge?" Dette var ut av nysgjerrighet om hvordan ulike hjelpeapparat og tiltak, gjennom et samarbeid mellom stat og ideelle organisasjoner, fungerer for å bekjempe dette fenomenet. Derfor har jeg i denne oppgaven sett på ulike statlige og frivillige organisasjoners tiltak og hva slags rolle de spiller i bekjempelsen av negativ sosial kontroll.

I diskusjonsdelen beskrives de ulike tiltakene mot negativ sosial kontroll i to kontekster; staten og frivillige organisasjoner. Oppgaven drøfter hvordan disse tiltakene mot negativ sosial kontroll bidrar til empowerment og motvirker avmakt. Statens tiltak mot negativ sosial kontroll vil gi utsatte personer mulighet til å bli selvstendige, og mer bevisste og i stand til å ta sine egne valg. Samtidig skaper disse tiltakene trygge miljøer og muligheter for å bygge et nettverk. På denne måten bidrar disse til myndiggjøring. Og de forbygger avmakt og situasjoner der et individ føler at vedkommende ikke har påvirkning over sin egen situasjon. Det samme gjelder for aktiviteter i frivillige organisasjoner. De har mandat til å gi individer verktøy for å stå på egne bein og kjempe mot negativ sosial kontroll. Avslutningsvis sitter jeg igjen med noen nye spørsmål som kan forskes videre på: Hvordan kan forebygging av negativ sosial kontroll bekjempe utenforskap hos unge med minoritetsbakgrunn i Norge? Hvordan har personer utsatt for negativ sosial kontroll, som har blitt identifisert og støttet av hjelpeapparatet, opplevd det? Videre er det spørsmålet om effektiviteten av de ulike tiltakene. Er de foreslått tiltak effektive? Det er behov til videre forskning i dette området.

LITTERATURLISTE

- Askheim, O. P. (2012). Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid - floskel, styringsverktøy eller frigjøringsstrategi? Oslo: Gyldendal akademisk.
- Aubert, W. (1985). Det skjulte samfunn. Oslo: Universitetsforlaget.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet . (2021, Mai 31). www.bufdir.no. Hentet fra Mentorordning for unge utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap:
https://www.bufdir.no/vold/Krisesentre_incestsentre_og_botilbud_for_utsatt_ungdom/mentorordning_for_unge_utsatt_for_negativ_sosial_kontroll_aeresrelatert_vold_og_tvangsekteskap/
- Bråten, B., Elgvin, O., Flatø, H. & Lillevik, R. (2021). Samtale og strid- Frivillige organisasjoners arbeid mot negativ sosial kontroll og tvangsekteskap. Oslo: Fafo-rapport 2021:16.
- Bråten, B. & Lillevik, R. (2021). Noen å høre til, Mentorordninger for unge som har brutt med familien sin. Oslo: Fafo-rapport 2021:32. Hentet fra <https://www.fafo.no/images/pub/2021/20799.pdf>
- Bufdir. (2022). Årsrapport 2021 - Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll. Oslo: Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet). Hentet fra https://www.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/arsrapport_2021_kompetanseteamet_mot_tvangsekteskap_kjonnslemleste
- Cissé, Y. (2021, Juni 10). Store norske leksikon . Hentet fra Adil Khan: https://snl.no/Adil_Khan
- Dalland, O. (2017). Metode og oppgaveskriving (6.utgave. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel, T.L. (2010). Skrive for å lære skriving i høyere utdanning. Oslo: Abstrakt.
- Ellingsen, I. T., Levin, L., Berg, B. & Kleppe, L. C. (red.) (2015). Sosialt arbeid en grunnbok. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fellesorganisasjonen (FO). (2019). FO: Yrkesetisk grunnlagsdokument 2019-2023. Hentet fra <https://www.fo.no/yrkesetikk/fo-yrkesetisk-grunnlagsdokument-2019-2023-article6951-1346.html>

- Fellesorganisasjonen (FO). (2019, November). <https://www.fo.no/>. Hentet fra FO - Yrkesetisk grunnlagsdokument : <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.p>
- FN. (1948, Desember 10). FN-SAMBANDET. Hentet fra FNs verdenserklæring om menneskerettigheter: <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/fns-verdenserklæring-om-menneskerettigh>
- Freire, P. (1999). De undertryktes pedagogikk. Oslo: Gyldendal.
- Friberg, J. H. & Bjønset, M. (2019). Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll. Fafo-rapport 2019:01. Hentet fra <https://www.faf.no/images/pub/2019/20698.pdf>
- Friberg, J. H. (2019). Konflikt, fellesskap og forandring - foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Garsjø, A. (2018). Forebyggende og helsefremmende arbeid - fra individ- til systemorientert tenkning og praksis. Oslo: Gyldendal.
- Göller, I. H. (2021). Begrepet negativ sosial kontroll i en juridisk kontekst. Kristiansand: UiA - Universitetet i Agder. doi:<https://www.uia.no/kk/profil/ingvillh>
- Hansen, R. & Solem, M. B. (red.) (2017). Sosialt arbeid - en situert praksis. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hauge, M. I. (2012, August 10). «Er det på grunn av omskjæringa du ikke skal gymme?» – Læreres tilnærminger og jenters håndteringer av omskjæring som tema i skolen. Norsk pedagogisk tidsskrift, ss. 305-316. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2987-2012-04-06>
- Herz, N. (2016, Oktober 28). Aftenposten. Hentet fra Vi er de skamløse arabiske jentene, og vår tid begynner nå: <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/MgnGE/vi-er-de-skamloese-arabiske-jentene-og-vaar-tid-begynner-naa-nancy-her>
- Herz, N., Srour, S. N. & Bile, A. (2017, Januar 25). Aftenposten. Hentet fra Vi er de skamløse jentene, vår tid har begynt - og det skal mye til å knuse styrken vi har bygget opp: <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/p2qlo/vi-er-de-skamloese-jentene-vaar-tid-har-begynt-og-det-skal-mye-til-aa>
- Herz, N., Srour, S. N. & Bile, A. (2017). Skamløs. Oslo: Gyldendal.
- IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2020, Mars 18). www.imdi.no. Hentet fra Integreringsrådgivere ved utvalgte utenriksstasjoner: <https://www.imdi.no/negativ-sosial-kontroll/integreringsradgivere-ved-utvalgte-utenrikssta>
- IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2022, Mars 16). www.imdi.no. Hentet fra IMDi minoritetsrådgivere på ungdomsskoler og videregående skoler:

- <https://www.imdi.no/negativ-sosial-kontroll/minoritetsradgivere-pa-ungdomskoler-og-videregaende-skoler/>
- IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet). (2022, Januar 31). imdi.no. Hentet fra Ord og begreper: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/ord-og-begreper/>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). (2021, Juni 16). www.imdi.no. Hentet fra Hverdagsintegrering: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/fakta-om-innvandrere-og-integrering-2021/hverdagsintegrering/>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2022, Januar 31). <https://www.imdi.no/>. Hentet fra Ord og begreper: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/ord-og-begreper/>
- Jagmann, K. (2012, Mars 20). utfordringer i foreldrerollen som tsjetsjensk flyktning. Tidsskrift for psykisk helsearbeid , ss. 4-12. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2012-01-02>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2016, Mai 11). Regjeringen.no. Hentet fra Meld. St. 30 (2015 –2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk.: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20152016/id2499847/>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2017). www..regjeringen.no. Hentet fra Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020): https://www.regjeringen.no/contentassets/e570201f283d48529d6211db392e4297/handlingsplan_rettet-til-a--bestemme-over-eget-
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2022, Januar 01). lovdata.no. Hentet fra Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven: <https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35/§4>
- Kalajdzic, P. W. (2020, Januar 10). NRK. Hentet fra Ny rapport: Minst 415 norske barn og unge sendt til utlandet mot sin vilje: https://www.nrk.no/norge/ny-rapport_-minst-415-norske-barn-og-unge-sendt-til-utlandet-mot-sin-vilje-1.14855112
- Knutsen, L. I. E. (2022, April 10). Prosjekt Frihet. Hentet fra <https://prosjektfrihet.no/?fbclid=IwAR0p5kcqq882ni1GP8EpDV2PnAOXOQ2hF4lnIJ24bzagEjY1Hh2QoFpWZC4>
- Kultur- og likestillingsdepartementet. (2018, Desember 7). Regjeringen.no. Hentet fra Meld. St. 10 (2018 –2019)- Melding til Stortinget - Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken: <https://www.regjeringen.no/contentassets/82a9eff104b3441d92c04198370a0724/nn-no/pdfs/stm201820190010000dd>

- Kunnskapsdepartementet. (2019, April 01). Lovdata.no. Hentet fra Forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanning: <https://lovdata.no/LTI/forskrift/2019-03-15-409>
- Kunnskapsdepartementet. (2020). www.regjeringen.no. Hentet fra Prop. 1 S (2020 –2021) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak): https://www.regjeringen.no/contentassets/4e62136236634bea8438652ad54d299d/nn-no/pdfs/prp202020210001_kddddd.pdf
- Kunnskapsdepartementet. (2021, Juni 16). [Regjeringen.no](http://www.regjeringen.no). Hentet fra Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>
- Leirvik, M. S., Aasland, A. & Staver, A.B. (2019). Mange vil hjelpe, men hjelper det? En gjennomgang av hjelpetjenester for personer utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Oslo: By- og regionforskningsinstituttet NIBR - OsloMet - storbyuniversitetet. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmllui/bitstream/handle/20.500.12199/5925/2020-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Leirvik, M. S. (2016, Mai 12). «Medaljens bakside»: Omkostninger av etnisk kapital for utdanning. Tidsskrift for samfunnsforskning, ss. 167-198. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2016-02-03>
- Levin, I. (2021). Hva er sosialt arbeid. Oslo: Hva er sosialt arbeid.
- Levin, L. (2015). Sosialt arbeid som spenningsfelt. I I. L. Ellingsen, Sosialt arbeid en grunnbok (s. 40). Oslo: Universitetsforlaget.
- Loga, J. (2018, Januar 5). Sivilsamfunnets roller i velferdsstatens omstilling. Norsk sosiologisk tidsskrift, ss. 58-73. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2018-01-05>
- Mathiesen, T. (1982). Makt og motmakt. Oslo: Pax Forlag. Hentet fra <https://www.nb.no/search?q=oaid:%22oai:nb.bibsys.no:998221463474702202%22&mediatype=b%C3%B8ker>
- Norvoll, M. (2009). Makt og avmakt. I E. o. Brodtkorb, Mellom mennesker og samfunn - Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene (2. utgave. utg., s. Kap. 3). Oslo: Gyldendal.
- Rehman, S. (2009). Blåveis - Min vei ut av volden. Oslo: Kagge Forlag AS.
- Skau, G. M. (2013). Mellom makt og hjelp (4. utgave. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Smette, I., Hyggen, C. & Bredal, A. (2021, Februar 3). Foreldrerestriksjoner blant minoritetsungdom: omfang og mønstre i og utenfor skolen. Tidsskrift for samfunnsforskning. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>

- Stortinget. (2019). www.stortinget.no. Hentet fra Representantforslag om tiltak mot sosial kontroll: <https://www.stortinget.no/nn/Saker-og-publikasjonar/publikasjonar/Representantframlegg/2019-2020/dok8-201920-13>
- Støren, I. (2013). Bare søk! Praktisk veiledning i å gjennomføre litteraturstudier (2. utgave. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Svendsen, L. F. H. & Kolderup, T. (2021, Februar 01). Store norske leksikon. Hentet fra Jean-Jacques Rousseau: https://snl.no/Jean-Jacques_Rousseau
- Sætermo, T. F., Gullikstad, B., & Kristensen, G. K. (2021). www.idunn.no. (Oslo: Universitetsforlaget.) doi:<https://doi.org/10.18261/9788215042961-2021-01>
- Sørensen, M., Graff-Iversen, S., Haugstvedt, K. T., Enger-Karlsen, T., Narum, I. G. & Nybø, A. (2002, Oktober 10). «Empowerment» i helsefremmende arbeid. Tidsskrift for Den norske legeforening. Hentet fra <https://tidsskriftet.no/2002/10/kronikk/empowerment-i-helsefremmende-arbeid>
- The International Federation of Social Workers (IFSW). (2014, Juli). www.ifsw.org. doi:<https://www.fo.no/aktuelle-brosjyrer/global-definisjon-av-sosialt-arbeid-article5620-1>
- The International Federation of Social Workers (IFSW). (2022, Febraur 21). Hentet fra <https://www.ifsw.org/>
- Tjora, A. (2021, Februar 21). Store norske leksikon. Hentet fra Utenforskap: <https://snl.no/utenforskap>
- Tranøy, K. E. (2018, Mai 31). Store norske leksikon. Hentet fra kollektivism: <https://snl.no/kollektivism>
- Tranøy, K. E. (2019, Oktober 31). Store norske leksikon. Hentet fra individualisme: <https://snl.no/individualisme>
- Ugelvik, T. (2019). Sosial kontroll. Oslo: Universitetsforlaget. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-04-05>
- Utlendingsdirektoratet. (2022, Mars 08). www.udi.no. Hentet fra Ord og begreper (flyktning): <https://www.udi.no/ord-og-begreper/flyktning/>
- Younis, T. A. (2010, Mai 3). På lag? – Minoritetsjenter som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Norsk pedagogisk tidsskrift , ss. 136-147. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2987-2010-02-05>

